

5 NÁZORNĚ-DEMONSTRAČNÍ METODY

Základní charakteristika

Patří sem

- a) *předvádění (demonstrace)* – zprostředkovává žákovi prostřednictvím smyslových receptorů vjemy a prožitky,
pozorování – záměrné, zacílené a soustavné vnímání,
- b) *práce s obrazem*,
- c) *instruktáž* – zprostředkovává žákům vizuální, auditivní, hmatové a podobné podněty k jejich praktické činnosti.

Rozšířená charakteristika

- a) Předvádí se reálné předměty a jevy, jejich zobrazení, modely, zvukové pomůcky, dotykové pomůcky a také praktické a psychomotorické dovednosti. Předvádění umožňuje žáky seznamovat také s jevy, které jsou jejich přímé zkušenosti nepřístupné (např. cizí země) nebo nebezpečné (např. chemické pokusy). Na jeho základě se žáci učí jevy pozorovat, zpřesňovat vnímání a vyvozovat závěry ze zjištěných faktů. Často se využívají klasické tabule i počítače.
- b) Obraz znamená znázornění reality různými prostředky za účelem zachování vjemu nebo představy. Didaktický obraz zahrnuje např. kresbu na tabuli (ovšem ne pouhé psaní na tabuli), tradiční nástěnný obraz, učebnicovou ilustraci, obraz vytvořený počítačovou grafikou, mapu atd. Patří sem realistická zobrazení, schémata, grafy, piktogramy, symboly a také myšlenkové (pojmové) mapy.
- c) Uplatňuje se hlavně při vytváření pohybových, pracovních, technických, laboratorních a sociálních dovedností. Patří sem např. slovní instruktáž, písemná instruktáž (návod), instruktáž statickým a dynamickým obrazem (film, video), hmatové a pohybové instrukce (učitel může vést pohyby žáka) a ideomotorický trénink (žák si představuje činnost, kterou reálně prováděl).

6 DOVEDNOSTNĚ-PRAKTICKÉ METODY

Základní charakteristika

Patří sem

- a) *vytváření dovedností* – utváření připravenosti žáka k určitým činnostem,
- b) *napodobování (imitování)* – přebírání určitých způsobů chování od jiných, zejména starších lidí, kteří mají autoritu,
- c) *manipulování, laborování, experimentování*,
- d) *produkční metody* – postupy, úkony a operace, při nichž vzniká nějaký, smysly registrovatelný výstup, produkt, výkon.

Rozšířená charakteristika

- a) Patří sem například **dovednosti** rozumové (intelektuální), které si žáci osvojují v matematice (řešení různých typů úloh), fyzice, chemii, při tvorbě technických výkresů apod. a dovednosti jazykové. Proces utváření dovedností je postupný a odvíjí se z činností žáků.
- b) Může jít o napodobování bezděčné, nebo záměrné. Nejčastěji probíhá jako imitace bezprostřední, anebo to může být působení zprostředkované (z internetu, TV, četby apod.). Napodobování názorného příkladu se uplatňuje např. v tělesné výchově a při nácviku cizojazyčné výslovnosti. Běžné je v přípravě učňů, kteří si osvojují profesní dovednosti ve společenství mistrů v přirozené situaci odborného